

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ "ЛОГІСТИКА" В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Алькама В.Г.

Університет економіки та права "КРОК"

В роки становлення системи вищої освіти України напрям підготовки фахівців "менеджмент" практично не мав законодавчого обґрунтування. І лише після прийняття у травні 2001 року галузевих стандартів вищої освіти з цього напрямку, стало можливим нормативно-правове обґрунтування підготовки фахівців та створення вищими навчальними закладами варіативних компонентів їх підготовки[1-2]. Завдяки активності та наполегливості фахівців провідних вищих навчальних закладів України, а саме: Національного авіаційного університету, НТУУ"КПІ", КНТЕУ, Національного університету „Львівська політехніка" та інших у 2003 було розроблено галузевий стандарт з підготовки спеціаліста і магістра з логістики. Але питання нормативно-правового визначення змісту перепідготовки фахівців з логістики залишалось не вирішеним.

Необхідність розробки та впровадження пакету нормативно-правового регулювання змісту перепідготовки за цією спеціальністю була обумовлена цілою низкою причин, а саме:

- практика господарської діяльності невідкладно потребувала фахівців з логістики для різних сфер підприємницької діяльності;
- менеджмент як сферу професійної діяльності було внесено до державного класифікатору видів економічної діяльності;
- додатком № 4 до державного класифікатору професій ДК 003-95 було передбачено низку професій з професійного напрямку "Менеджмент" ;
- навчально-методичною комісією з менеджменту було розроблено проект положення про післядипломну освіту з напрямку "Менеджмент".

Спираючись на це у 2005 році, фахівцями робочої групи було розроблено і затверджено складові галузевих стандартів вищої освіти перепідготовки фахівців з напрямку "Менеджмент". Це дало можливість вищим навчальним закладам розробити варіативні компоненти перепідготовки фахівців за спеціальністю "Логістика"[3].

Метою цієї роботи є розробка основних принципів та формування змісту перепідготовки фахівців за спеціальністю "Логістика" на базі повної вищої освіти.

Для досягнення цієї мети в роботі ставили наступні завдання:

- аналіз сучасних особливостей післядипломної освіти з напрямку "менеджмент" в Україні;
- аналіз змісту галузевих стандартів підготовки та перепідготовки фахівців з логістики в Україні;
- формування змісту перепідготовки фахівців в умовах інтернаціоналізації та глобалізації економіки.

На першому етапі дослідження було сформульовано основні принципи перепідготовки фахівців за спеціальністю логістика, а саме[4]:

- єдність теоретичної підготовки та практичної діяльності слухачів програми перепідготовки у сфері логістики ;
- адекватність змісту перепідготовки вимогам бізнес-середовища;
- комплексність освітніх процесів формування сучасного економічного мислення;
- системність формування культурологічних, соціально-економічних і правових знань, що забезпечують здатність спеціалістів ефективно працювати в глобальному економічному середовищі.

З урахуванням цих принципів Університетом були підготовлені варіативні компоненти освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми перепідготовки в яких чітко визначено вимоги до фахівця.

На підставі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми перепідготовки фахівців спеціальності 7.050208 «Логістика» (на базі повної вищої освіти) було складено навчальний план. Він визначає перелік та обсяг дисциплін професійної та практичної підготовки, вибіркових дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу. Загальний обсяг перепідготовки спеціаліста становить 132 кредити. В цілому перепідготовка спеціаліста має таку структуру: 100,5 кредитів теоретичного навчання, 6 кредитів практична підготовка, 7,5 кредитів виконання дипломної роботи, 3 кредити державна атестація і 15 кредитів міжсесійні контрольні заходи. Зазначені обсяги підготовки та трудомісткість окремих заходів в цій роботі визначено в єврокредитах.

Нормативна частина змісту освіти становить 82,5 кредитів, тобто 82%, а варіативна частина 18 кредитів, що становить 18 % від загального обсягу теоретичної перепідготовки спеціаліста. Нормативна частина підготовки характеризується повною відповідністю з встановленим галузевим стандартом послідовністю вивчення дисциплін та обсягом годин, відведених на вивчення нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки.

Структуру змісту перепідготовки спеціаліста наведено в таблиці. В цій таблиці враховується загальний обсяг годин, відведений як на нормативні, так і вибіркові дисципліни кожного циклу.

Таблиця

Розподіл змісту перепідготовки спеціаліста та навчальний час за циклами підготовки

Цикл підготовки	Навчальний час за циклами підготовки акад.годин/кредитів	Частка циклу в загальному обсязі підготовки, %
Природничо-наукова та загальноекономічна базова підготовка	270/7,5	7,5
Професійна базова підготовка	2700/75	74,6
Професійна підготовка спеціаліста самостійного вибору вищого навчального закладу	432/12	11,9
Професійна підготовка спеціаліста самостійного вибору студентів	216/6	6
Разом за циклами	3618/100,5	100

Як видно з таблиці варіативна частина за структурою складається з циклу професійної підготовки спеціаліста самостійного вибору вищого навчального закладу, а також циклу професійної підготовки спеціаліста вільного вибору студентів з відповідним співвідношенням обсягів циклів Структура варіативної частини перепідготовки спеціаліста зі спеціальності "Логістика" характеризується часткою кожного циклу у загальному обсязі перепідготовки фахівця.

За змістом варіативна частина перепідготовки передбачає обов'язкове вивчення змістовних модулів навчальних дисциплін:

міжнародна логістика, організація зовнішньоторговельних операцій, транспортне право і міжнародні перевезення. А також вивчення двох із чотирьох запропонованих на вибір навчальних дисциплін, а саме: управління

логістичним сервісом, управління міжнародними закупівлями, управління постачанням і запасами та митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз змісту варіативної частини свідчить про її спрямованість на формування додаткової складової компетентності фахівця у сфері логістичної підтримки здійснення суб'єктами господарювання зовнішньоекономічної та міжнародної економічної діяльності [5].

Відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми перепідготовки фахівців за цією спеціальністю розраховано на два навчальні роки. Згідно графіку навчання планується проводити протягом п'яти триместрів.

В першому триместрі передбачено викладання п'яти навчальних дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження на триместр становить 6,5 кредитів або 234 години. У другому триместрі навчальним планом передбачено викладання двох навчальних дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження на триместр становить 2,5 кредити або 90 годин. У третьому триместрі навчальним планом передбачено викладання п'яти навчальних дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження на триместр становив 9,5 кредитів або 342 години. У цьому триместрі передбачена підготовка і захист курсової роботи з блоку навчальних дисциплін базової професійної підготовки. Написання курсової роботи сприяє поглибленому вивченню та засвоєнню знань з нормативних навчальних дисциплін. Підготовка курсової роботи та її захист розглядаються як важливий етап підготовки до написання дипломної роботи. Тому тематику курсових робіт відповідно узгоджено з тематикою дипломних робіт. У четвертому триместрі навчальним планом передбачено викладання чотирьох навчальних дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження на триместр становить 4,5 кредитів або 162 години.

У п'ятому триместрі навчальним планом передбачено викладання восьми навчальних дисциплін. Загальний обсяг навчального навантаження на триместр становить 10 кредитів або 360 години. В цьому триместрі по завершенню курсу теоретичного навчання передбачено проходження студентами переддипломної практики тривалістю чотири тижні. Переддипломна практика в освітній програмі є логічним завершенням перепідготовки спеціаліста і забезпечує його здатність до виконання дипломної роботи та наступної самостійної діяльності у різних сферах логістичної діяльності. Метою практики є виконання кожним студентом індивідуального завдання з більш глибокого всебічного вивчення конкретної проблеми логістичного управління підприємством та його підрозділами, що

виконують логістичні функції та збору практичних та статистичних матеріалів для якісного виконання атестаційної роботи. Основними завданнями переддипломної практики є систематизація теоретичних знань, набутих під час навчання, що орієнтовані на потреби логістичного бізнесу, володіння сучасними формами управління логістичним бізнесом у творчій, організаційній, виробничій, інвестиційно-фінансовій та торгівельній сферах, а також сприйняття і засвоєння методів та інструментарію планування, організації, аналізу та оцінки окремих напрямків логістичного бізнесу та практичне виконання окремих завдань діяльності у сфері логістичного бізнесу. Зокрема, виконання програми практики забезпечує узагальнення та удосконалення знань та вмінь, одержаних під час теоретичного навчання в університеті, застосування різних методів аналізу первинної та вторинної статистичної інформації і використання математичних методів для аналізу та прогнозування окремих показників функціонування логістичної системи підприємства або логістичного ланцюга.

Також навчальним планом перепідготовки передбачена підготовка дипломної роботи у п'ятому триместрі. Метою виконання дипломного дослідження є вирішення професійної проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань у напрямку спеціалізації.

Навчальним планом перепідготовки фахівців за спеціальністю 7.050208 «Логістика» передбачено державну атестацію випускників у формах комплексного державного іспиту та захисту дипломної роботи. Державний іспит передбачає контроль знань змістовних модулів з навчальних дисциплін «Логістичний менеджмент», «Організація і проектування логістичних систем», «Фінансова логістика» та «Оптимізація логістичних рішень». Екзамен складається з двох етапів: перший етап – тестова перевірка знань, що формують уміння, зазначені у ГСВО МОНУ Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста з фаху "Логістика"; другий етап – письмове розв'язання комплексної ситуаційної задачі з дисциплін, які формують спеціаліста, що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок.

Запропонований підхід до перепідготовки спеціаліста за спеціальністю "Логістика" дає можливість провести перепідготовку спеціаліста здатного ефективно виконувати професійні функції та завдання в сучасних умовах зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та міжнародної економічної діяльності України.

Література

1. Алькема В. Г. Формування структури та змісту підготовки фахівців з логістики зовнішньо - економічних операцій // Збірник доповідей 5 Міжнародної науково - практичної конференції "Ринок послуг комплексних транспортних систем та прикладні проблеми логістики" - м. Київ, 2003 р. - С 280. (с. 124-127)
2. Алькема В.Г. Концептуальні засади підготовки фахівців з логістики зовнішньоекономічних операцій / Вчені записки Університету економіки та права „КРОК” - м. Київ, 2004р. - Вип. 11 - С.313-320
3. Алькема В.Г. Концептуальні засади підготовки фахівців для комплексного вирішення завдань євро інтеграції.//Матеріали методичної конференції Європейський університет і модернізація освіти в Україні. /Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Нікополь, 17 травня 2005 року. -К.: Видавництво Європейського університету. - С.-25-28.
4. Алькема В.Г. Розвиток бізнес-освіти з логістики: стан та перспективи // Проблемы подготовки профессиональных кадров по логистике в условиях глобальной конкурентной среды. Материалы докладов III Международной конференции. Киев 2005 г., 13-14 ноября.
5. Алькема В.Г. Європейська інтеграція та логістичний аспект забезпечення конкурентоздатності національної економіки// Матеріали науково-практичної конференції «Моделі та стратегії євро інтеграції України: економічний і правовий аспекти». - К.: Українська академія зовнішньої торгівлі. - 2006. - 39-49 с.